

תהלתו בקהל הסידים

דברי תורה, סיפורים ומשלים
מאת המנהל הר"ח ר' יצחק אהרן קליין שליט"א

ויוציאונו ה' ממצרים

כשהקב"ה ביקש להוציא את בני"י ממצרים, לא היה לישראל שום זכות, כמ"ש: 'ואת ערומ עריה' - מן המצוות, ונתן להם הקב"ה ב' מצוות, דם פסח, ודם מילה, ששתיהם הם מסירות נפש. א, שחיתת הפסח כיון שהיתה ע"ז שלהם ובני"י שחטו אותו לעיניהם ללא פחד. ב, דם מילה, כמ"ש: 'כי עליך הורגנו כל היום' [תהלים מד], ומדוע היו צריכים לשים את הדם המעורב משתיהם על המזוזות ועל המשקוף.

יש לפרש, עפ"י מ"ש חז"ל במדרש שיר השירים שאומר הקב"ה פתחו לי פתח של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם, וכל המצוות שאנו מקיימים הביא לנו הקב"ה כמ"ש כלום עשה אדם מזוה או מעקה לפני שנתתי לו בית, וא"כ מה נדרש מאתנו בלבד, - זה המסירות נפש. וזה אומר לנו השי"ת פתחו לי פתח כפתחו של מחט - קצת מסי"ג, ואז אפתח לכם פתח כפתחו של אולם, ולכן לרמוז ע"ז ציוה להראות ב' המצוות של מסי"ג על פתח הבית שדרו שם.

הלל

המשנה בפסחים ק"ו, עד היכן הוא אומר את ההלל, בית שמאי אומרים, עד אם הבנים שמחה. הכוונה שלא רק הוא בעצמו יבין את ניסיו ה' ויאמר שיר ושבח לחי העולמים ב"ה, אלא הוא צריך לומר באופן כזה שגם האם והבנים ירגישו וישמחו אותו ויתנו גם הם שיר ושבח הלל והודאה לה'. וב"ה אומרים עד 'חלמיש למעינו מים', שלא די בזה שבני ביתו יודו לה', אלא שאפילו חלמיש דהיינו מי שהוא אדיש כאבן יבש - ייפך למעין מים של דמעות של גיל ושמחה לה' וידו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

(הגדה תורת אי"ש)

קדש ורחץ

צריך להתבונן כשבר ישראל יושב בליל הסדר ומקיים מצוות ה' דאורייתא ודרבנן, ומובא בזה"ק שהקב"ה ופמליא דיליה באים לשמוע הסדרים אצל בני"י שמספרים נפלאות כב' ית"ש ואז נתגדל ונתקדש שמו יתברך בכל העולמות ורואה נחת מאתנו ע"כ צריך לדעת שאפילו שיש דעות שונות אם האדם יתחיל בסור מרע או בעשה טוב, אבל זה לא כולל את ליל הפסח שלכו"ע צריך להתחיל ב'עשה טוב', ואפילו אם עדיין לא רחץ עצמו מעונותיו, ולכן אומרים קדש ואח"כ ורחץ כמו שהיה בליל יצי"מ שאע"פ שהיו שקועים במ"ט שערי טומאה הוציא אותם ה' ונתן להם מדרגות גבוהות מאד ללא הכנות שלהם כן גם עתה בלילה הזאת יש אתעוררת דלעילא.

(תולדות אברהם יצחק שליט"א)

ביצה

הגה"צ מהוניאד כשבר אל הסדר בליל פסח ורואה על המפה של פסח שכתוב ביצה אמר שביצה' ר"ת ב' יודין צה. והכוונה כי ב' יודין מרמז על שם ה' כי הוי' בשילוב א-נ-די מתחיל ב'י ומסיים ב'י כידוע שלעתיד לבא יהי ה' אחד ושמו אחד במקום ה'- ואו' של שם הוי' יהי 'יוד' כמ"ש ביום ההוא יהיה ה' אחד, ומספר השם הזה עם מספר אדני' יהי' בגמט' צה, וכעת בליל שימורים הזמן להתפלל שנוכה לזה במהרה דידן.

(הגה"צ ר' משה ארי' פריינד זצ"ל)

פסח כשר - בליל בו כל הימים טובים

ר"ת פ'ורים, פ'סח, ס'וכות, ח'נוכה, כ'פור, ש'בועות, ש'מיני עצרת, ר'אש השנה, ש'בתות, ח'ול המועד. (הרי"ט קארו)

חול המועד

חז"ל ר"ת חגים וזמנים לששון.

הא לחמא עניא וכו'

אמרו חז"ל הנותן פרוטה לעני מתברך בו ברכות, והמפייסו בדברים מתברך ב"א ברכות. וביאור הדברים כי כאשר העני רואה שהוא צריך להגיע לשולחן אחרים הוא מלא בוש, ולכן צריך לפייסו כמו אצל יוסף הצ' שאמר לאחיו אנכי אכלכל אתכם, כתוב 'וידבר אל לבם', שפייס אותם, כי הם התביישו שצריכים להגיע לשולחן אחרים. וכן כאן שבא להזמין עניים שאמר 'כל דכפין ייתי ויכול', דיגדל צער, לכן אומר לו שכולנו במצרים היו מצפים לשולחן אחרים וגם עתה אנו מרגישים מה שהם הרגישו, אבל בזכות שאנו מהנים אחרים נוכח לגאולה השלימה בארעא דישאל וא"כ אתה שותף שנוכה בזכותך להיות בני חורין.

(אמרי בהן)

מה נשתנה

פעם שאל דוכס אחד לרבי צבי הירש לוינ' זצ"ל, מדוע שואלים 'מה נשתנה' בפסח ולא בסוכות, הלא בסוכות משנים יותר סדרי חיים, 'וצאים מדינת קבע ויושבים בסוכות, ועוד. **נמוקיננו אתנו** - החזיר לו רבי צבי הירש פסח, תינוק מישאל רואה יהודים יושבים מסובים במנוחה ושלחה. ומסביב לשולחן ערוך, יינות ומעדנים שלא כדרכם של ישראל בגולה, והוא תמה ושואל: 'מה נשתנה'? ואולם בסוכות הריהו רואה בני ישראל נטרדים מבתיהם, יושבים באיזו סוכה רעועה, הרוחות סוערות... ואין התינוק מתפלל כלל, כי כל ילד יהודי יודע כי ישראל בגולה דרכם בכך.

(ויקהל משה)

הלילה הזה כולנו מסובין

לכאורה קשה הלשון 'כולנו', הרי נשים פטורות מהסיבה, וכן תלמיד אצל רבו פטור. אך הענין כי אין כאן הכוונה הסבה גשמית בפועל, אלא על הסבה רוחנית העליונה ששם כולנו מסובים, שיש למעלה עולם באחד העולמות שבו כל ישראל מסובין בליל פסח וכן הלילה הזה כולו מצה שכל המצוות בליל זה מאירים בכל אתר ואתר - בחינת המצה.

(הגה"צ רבי משה וולפסון)

שמעו מפי האדמו"ר מסאטמר זצ"ל)

מה העבודה הזאת לכם

שאלת הרשע היא על הגדרים וסייגים שמוסיפים למצוות, ולכן הקהה את שינוי שגם השיניים הם גדרים של הלשון ואם אין צריך גדרים למה יש לו השיניים לגדרים.

(מקור ברין)

יכול מבעוד יום

שלא יחשוב האדם שרק אם מאיר לו מזלזל כיום צריך לעבוד ה', אבל כשהוא בצרה בבחינת לילה אינו צריך להתחזק בעבודת ה', לא כן הוא, אלא אפילו ביש מצה ומרור - קשיים ומכשולות - מונחים לפניו, גם יש ממך דרישה לעבוד את ה' אפילו בהסתר פנים. וזה הויכוח בין 'כן זומא' 'לחכמים', שכן זומא דורש

כל ימי חיך להביא הלילות - בהסתרת פנים - ג"כ צריך לדרוש את ה'. וחכמים אומרים שכל המטרה הוא בחיים להביא ימות המשיח, שיהיו ימים מאירים עם כל האורות, וכן זומא סבר שתכלית האדם בימי חייו זה הלילות - בזמנים חשוכים וקשים צריך להתאמץ - לבקוע רקיעים ולעשות רצון ה'.

(בית ישראל זי"ע)

שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו

אחד מחסידי סטאלין פירש בליל הסדר, 'שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו' - ויחל לשון תפילה כמ"ש 'ויחל משה' - שזה עמד לאבותינו ולנו שלא רק צדיק אחד עמד עלינו להתפלל עבורנו, אלא שבכל דור ודור עומדים הצדיקים להתפלל עלינו. ולמחרת כשבר לאדמו"ר שלו שאל אותו, איך יהי' ההמשך שכתוב 'והקב"ה מצילנו מידם', ולא ידע להשיב. והשיב לו רבו שהקב"ה עוזר לנו ומשפיע לנו כל טוב שלא נצטרך להגיע לתפילת הצדיקים.

דצן עד"ש באח"ב

החזון זי"ע אמר פעם בהגדה דרייט זיך א דעטש באחצו והצ' מרופשיץ אמר לו להסתכל בפנים ההגדה והוא חזר על לשון זה. אח"כ בא אחד בשם רבי שמעון דייטש וסיפר שבא לחזוה ובדרך נשבר העגלה ונשאר בעיר אחצו לליל הסדר ובאמצע יצא לחוץ להפג צערו וזה מה שראה ואמר בשעת ההגדה.

קרבן פסח בזמננו

בשעת עריכת הסדר אמר הדברי חיים זי"ע, שאליו הנביא זל"ט שוחט הקרבן פסח ומביאו לצדיקים ואפילו שהם טמאים הרי טומאה הותרה בציבור. ופעם אחרת אמר שאליו תוחב הקרבן פסח לתוך פיהם. ואמר הרבי מסאטמר זי"ע שאבא ה'קדושת יו"ט שמע בעצמו מפי הדברי חיים בפסח.

שפוך חמתך וכו' - ליל שמורים

איתא בשו"ע, שנהגו לפתוח הדלת בליל פסח להראות שהוא ליל שמורים. ולכאורה היה צריך לעשות זאת בתחילת הסדר כשאמר 'כל דכפין ייתי ויכול'. והנה הקשה בפסחים ס"ט. האיך תקנו חז"ל ד' כוסות, הרי הוא זוגות וחז"ל אתי ליד סכנה. ואחד מן התירושים שכן שהוא ליל שמורים לא חיישין לזה, ולכן עכשיו שמגיע כוס רביעי ויקשה למסובין הרי זה זוגות, פותחים הדלת להראות שהוא ליל שמורים ולא חיישין לזוגות.

(בית הלוי)

חסל סידור פסח וכו'

לא מצינו במצות סוכה שיאמרו זה, ומדוע דוקא בפסח ולא בשאר מצוות. וי"ל שבשאר המצוות יש קיום מצוה העקרת, כגון בסוכה יש מצות סוכה וד' מינים, אבל בפסח עיקר הוא הקרבת קרבן פסח ולזה לא זכינו, לכן מתפללים כן נזכה לעשותו שיבנה ביהמ"ק בב"א ונזכה להקריב שם זבחים ופסחים.

(האדמו"ר מלעלוב זצ"ל)

סימני הסדר

בכל סימני הסדר אין רמז לקריעת ים סוף. אולם יש רמז לזה בתיבת כ"ד פ"ס ר"ת כ"ל ס'וס ד"כב פ"רעה. ולכן מטבילים הכרפס במי מלח לרמז שסוס ורוכבו טבעו בים - שמימי מלוחים.

(רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל)

והיו מספרים ביציאת מצרים

הנה כתיב בתורה 'ק למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך. ופלא שהעיקר הוא 'צאתך מארץ מצרים' ולא דוקא היום שיצאת. ויש לפרש עפ"י מה דאיתא בזה 'ק דהוי נהיר האי לילא כיומא דתקופת תמוז וזה הכוונה ליום צאתך שנהיה הלילה כאור היום. והתנאים המשיכו ע"י סיפורים האור הגדול שהיה מאיר כיום והיה מספרים מלשון מאירים כמו נופך 'ספיר' ויהלום, ולכן לא הרגישו כשהאיר השחר והגיע זמן קר"ש אך התלמידים שלא זכו למדרגה זו הם הרגישו כשהאיר השחר ובאו להזכיר לרבנותיהם וזהו למען תזכור להמשיך עליך אף בגלות – המכונה לילה, להמשיך האור ההוא עליו כל ימי חייך.

(ויגד יעקב)

אחד חכם ואחד רשע

לכאורה היה צריך לומר אחד 'צדיק', שזה ההיפך של רשע. וי"ל כי להתגבר נגד הרשע לא יספיק להיות צדיק בלבד כי הרשע ילחום לעומתו בכל מיני ערמוניות, מה שלא יעלה על ראש הצדיק ויפילו בפח. לכן צריך להוסיף ולהיות גם צדיק וגם חכם, ואז יוכל להפיל את הרשע ולא ייכנע לו.

(הגדת מהר"ט ז"ע)

והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים

כתב רבינו 'האור החיים' הקדוש ז"ע: א: עוד ירצה באומרו 'לאמר', להיות שאמר 'והגדת לבנך', תינה אם יש לו בן, אם אין לו בן יהיה פטור, תלמוד לומר 'לאמר', שעל כל פנים צריך להגיד אפילו בינו לבין עצמו. ואם תאמר כיון שעל כל פנים הוא צריך להגיד אפילו בינו לבין עצמו אם כן למה אמר 'לבנך'. ואולי שבאמצעות היתור אני מבין כן ולא בלא יתור. ואפשר עוד שירמוז באומרו 'והגדת לבנך' שאם יגיד הגדה האמורה בענין זיכרו ה' שיגיד לבנו, וכדי שלא תטעה לומר דוקא לבנו, לזה אמר 'לאמר', גם לעצמו.

(אור החיים הק')

וככה תאכלו אותו וגו'

הנה 'בחפז' חסר עם הכולל גימטריא 'פסח', לרמוז דשם 'פסח' נקרא על שם שהיה הקדוש ברוך הוא מדלג ופוסח ממקום למקום להרג בכורי מצרים ולהציל בכורי ישראל, ולפי טעם זה צוה הקדוש ברוך הוא לאכל את הפסח בחפזון שהוא דלוג ומהירות, כשם שעשה הקדוש ברוך הוא כך יעשו הם.

ולפיכך 'בחפז' גימטריא 'פסח', לומר דסבת החפזון הוא מסבת הפסח, כשם שהיה הקדוש ברוך הוא בדלוג ובמהירות, כך הם יעשו.

(פיתוחי חותם, פרשת בא)

ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא

יש להבין מפני מה לא זכה ראב"ע שיקבלו את דבריו עד שדרשה בן זומא ויש לומר היות כי באמת היה ראב"ע רק בן שמונה עשר שנים בלבד ולא החשיבו החכמים את דעתו מפני גילו עד שנודע להם הדרוש של בן זומא בפרקי אבות פרק ד' איזהו חכם הלומד מכל אדם וא"כ צריך ללמוד ולשמוע גם מי שהוא עדין צעיר לימים ואז קיבלו דבריו.

(מלבי"ם)

אלו היה שם לא היה נגאל

מפני מה בטוח לנו שלא היה נגאל כי ה' ציוה להם במצרים ולקחו מן הדם ונתנו על שני המזוזות ועל המשקוף וראיתו את הדם ופסחתי עליכם ואילו הרשע המוציא עצמו מן הכלל בזלזול מה העבודה הזאת לכם בודאי לא היה נותן הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות וממילא לא היה המשחית פוסח על ביתו והיה מת שם ולא היה נגאל.

(שער בת רבים)

חכם מה הוא אומר מה העדות אשר צוה וכו'

רשע מה הוא אומר מה העבודה הזאת לכם לכאורה לא נראה הבדל בין שאלת החכם לשאלת הרשע ולכן צריך להדגיש כי אצל שאלת החכם כתוב בפסוק והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר קודם הוא

שומע ומקיים מה שלימדו אותו לעשות בפועל את המצוה ורק מחר הוא שואל את טעמי המצוה משא"כ הרשע אינו רוצה לקיים מה שמצוים אותו ועוד אומר דעות לאביו למה אתה עושה זאת וק"ו שהוא עצמו מסרב לקיים בפועל את מצוות החג.

(דברי אחי)

הקהה את שיניו

יש להבין מדוע בחרו לרשע עונש זה דווקא, ויש ליישב עפ"י מש"כ במדרש תלפיות כי לכל אדם מישראל יש ל"ב שיניים בפה ואילו לאומות העולם יש רק ל"א שיניים, ורמז לדבר: 'לא' עשה כן לכל גוי – ל"א שיניים לכל גוי, ומשפטים 'בל' ידעום, לאלו שיודעים משפטי ה' ושומרים אותו – ב"ל ידעום יש להם ל"ב שיניים, והנה בחושן משפט סימן לד סעיף כב נפסק שאפיקורס יותר גרוע מעכו"ם וא"כ רשע שכופר בעיקר והוציא עצמו מכלל ישראל צריך להיות לו ל"א שיניים ולכן הקהה את שיניו שיהיה לו רק לא ולא לב.

(לב העברי)

דצ"ך עד"ש באח"ב

באחד הוויכוחים שהיה ע"י הכומרים לבין הגה"צ רבי יונתן אייבשיץ ז"ע בתקופה של עליית דם ע"י הגויים, אמר לו אחד מהם שהר"ת של דצ"ך עד"ש באח"ב זה ד"ם צ'ריכים ב'ולם ע'בור ד"ם ש'וחטים ב'ן א'ל ח'י ב'שמים [הכוונה שלהם על מנהגים יש"ו] ענה לו רבי יונתן שהוא טועה והר"ת הוא ד'ברי צ'דוקי ב'יב עלילת ד"ם ש'קר ב'ני א'ברהם ח'לילה ב'זה.

ואתן לו את יצחק

ואתן ליצחק את יעקב

ואת עשו

הכתוב נקט לשון

"ואתן" שהוא לשון

מתנה כי אכן בנים

הגונים הוא מתנה

מבורא כל עולמים וזה

שפיר באומרו ואתן

לו את יצחק וכן ואתן

ליצחק את יעקב אבל

מה שאמר "ואת עשו"

איזה מתנה קיבל בכן

כעשו, ונראה לפרש

ע"פ דברי הוזה"ק

כי לכאורה איך יתכן

שמצדיק עליון כבאות הק' יצא זרע כישמעאל ועשו, אלא אין זה כי אם בחטא עץ הדעת שנתהוה עירוב רע בטוב ולכן היה מוכרח לאברהם בן כישמעאל שיבא אחריו יצחק נקי מכל רע ועדיין לא הושלם זיכור הטוב מהרע לכן הוכרח יצחק לבן כעשו ונפרד לגמרי חלק הרע מזרע קודש ואחריו זכה יעקב למיטה שלימה שלא נמצא שום פסול בזרעו וכולם שוים לטובה אהובים ונחמדים למקום נמצא כי לידת עשו היה מתנה גדולה לבית ישראל כי על ידי נחלת הרע מן הטוב וזכה יעקב ל"ב שבטי י"ה.

(שבט הלוי הגש"פ)

יכול מראש חודש תלמוד לומר ביום ההוא

לכאורה, למה נחשוב שאפשר לקיים מצות והגדת לבנך כבר מר"ח הרי היציאה היתה בט"ו לחודש,

אמנם ידוע כי בכל ר"ח נכלל בו כל הבחינות של כל החודש וכמ"ש בספר אגרא דכלה ד"ב ימים ראשונים של חודש ניסן יש בהם הכח ל"ב חדשי השנה וזכי הראות יכולים לראות בכל יום מהי"ב ימים מה יהיה בחודש אשר כנגד אותו היום וכידוע מהרה"ק החוזה מלובלין זי"ע שהיה כותב ברוח קדשו בכל יום מחודש ניסן מה שיהיה בפועל בכל החודש וא"כ מר"ח ניסן כבר נתקדש בקדושת המועד ולכן אין אומרים תחנון כל החודש ולכן היה מחשבה שיוכל לקיים מצות והגדת לבנך מראש חודש ניסן ומה גם שהקב"ה ציוה בר"ח דיני קרבן פסח ולכן צריך הכתוב לכתוב "ביום ההוא" בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך.

(שבט הלוי זי"ע)

עד שבאו תלמידיהם

ולכאורה מדוע לא יישבו שם התלמידים עם רבותיהם

מעשה

הצדיק ר' ישראל דוב מוילידינק נוהג היה לספר סיפור זה:

בפרוס הפסח הגיע הבעש"ט, בלווית בתו והרב ר' צבי סופר, לקונסטנטינופול. איש לא הכיר שם את הבעש"ט, והיה שם במיצר גדול. כשהגיע ערב-פסח לא היו לו לא מצות ולא יין.

בתו הציקה לו: "מה נעשה בימי הפסח?"

"השי"ת יזמין לנו", היתה תשובתו.

ערב פסח ישב כל היום בבהמ"ד. לפנות ערב, והנה איש ממדינת פולין נוסע ברחוב שהבעש"ט התאכסן שם, ושואל: איפה יש כאן ר' ישראל ב"ר אליעזר מפולין, המתאכסן פה באיזה מקום?

אנשי הרחוב הראו לו את האכסניה שלו, ויבאו לשם עם אשתו, הוא שאל את בת הבעש"ט אם יוכלו להתאכסן כאן גם הם, כי רצונם להיות בצוותא חדא עם אביה בחג הפסח, וכבר יש לו מן המוכן כל צרכי הפסח ביד רחבה. ותען לו בת הבעש"ט: "אבי כעת בבהמ"ד, אך לבטח תוכלו להתאכסן פה".

המשרתים של האורח הביאו את כל החפצים לבית, ערכו השולחן בכלים נאים, במטה מוצעת ומהודרת להסיבה, והכינו כל צרכי הסדר, לרבות מצה שמורה, באופן מרווח. הם הדליקו נרות הרבה, וחיוו לבוא הבעש"ט מבית המדרש.

כאשר בא הבעש"ט מתפלתו, קידש מיד על היין, וערך את הסדר עד אחר הכוס השני. אז נתן שלום להאורח, וישמח עמו. לאחר כן אמר לו הבעש"ט: "הנה ידעתי כי חשוך בנים אתה ומבוקשך הוא להוושע, לכן עבור שהחייית אותי, הנני נשבע בזה כי אשתך זאת" - והראה באצבע עליה - "תלד לך בן".

עם גמר דבריו שמע הבעש"ט כרוז מן השמים:

"ר' ישראל בעש"ט הפסיד את חלקו בעולם-הבא, כי בשבועתו הכריח שישנו מלמעלה את סדרי הטבע. האיש והאשה הם עקרים מטבעם, ועל ידי שבועתו יהיה הכרח לשנות את מערכת הטבע!"

כשמוע הבעש"ט את הכרוז, שמח מאד, ויאמר: "ברוך השם שעתה אוכל לעבוד את השי"ת בלי שום פנייה, אפילו בלי פניית עולם-הבא! לאחר מכן פנה אל האיש ואמר לו:

לא ידעתי כי עקר אתה מטבעך, אך בכל-זאת אל יפול לבך, כי כאשר נשבעתי יקויים בעזרת השם".

מיד שמע הבעש"ט כרוז אחר מן השמים, כי החזירו לו את כל זכויותיו, בגלל שרצה לעבוד את השי"ת בלי שום פנייה.

כל הלילה וכתב רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע שבחצי הראשון של הסדר היו מדברים בנגלה ואכן היו שם התלמידים אך בחצי השני התחילו לדבר בדברי קבלה ונסתר ומעומק המושג לא הבינו התלמידים ולכן נשמטו והלכו לביתם, ואמינא שלפי פשוטו י"ל שהיו מספרים ביצי"מ הם התנאים הק' ארזי הלבנון אדירי התורה התעלו למעלה מדרך הטבע ולא העלו תנומה כל הלילה ועסקו בשבחה דמריהו (מלשון ספיר ויהלום) אבל לא כל אחד יכול להגיע להבין דרגא זאת. (שם)

רמזי פסח כשר

(א') פ' פורים-פסח, ס'-סוכות ח'-חנוכה כ'-כפור ש' שבועות-שמיני עצרת ר'-ראש השנה.

(ב') פסח בגמטריא 148 כמנין קמח לרמוז על מנהג

ישראל לחלק מעות חטים לעניים קמחא דפסחא, וגם הוא גמטרי' "חונן דל".

ג) פסח במילוי האותיות 'פה - סמך - חית', פ' פסח קרבן, ה' - הגדה, ס' - סיפור יציאת מצרים, מ' - מצה מרור, כ' - כרפס, כוור, ח' - חרוסת, חזרת, י' - יין, ת' - תבשילים [זכר לקרבן פסח וקרבן חגיגה]

חמץ

חמץ אסור במשהו - שאם נוסף משהו לאות ה שבתית מצה, תתהפך לתיבת חמץ.

(ערוגת הבושם)

ושאינו יודע לשאול את פתח לו

סוחר אחד נכנס אל התפארת שלמה ז"ע וסיפר על הקשיים שיש לו באחרונה בעסקיו והוא יורד גדול, שאל אותו הרבי למה אינך לוקח הלואה גדולה

אויף פסח

את שני הימים הראשונים של הפסח חגגו בשמחה ובטוב לבב. בחול המועד פטר את האורח לשלום לביתו, ואמר לר' צבי סופר שרצונו לנסוע מכאן תיכף לארץ הקודש. הם הלכו אל החוף לראות אם יש ספינה הנוסעת לארץ הקודש, ולא מצאו ספינה שיש בה יהודים.

אמר הבעש"ט לר' צבי: "אם רצונך, אפרוש מטפחתי על הים, ונעבור את הים בלי ספינה, רק תזהר לחשוב בשם פלוני שאמסור לך, ולא תניחו מרעיוןך אפילו רגע, כי אם חלילה תסיח דעתך ממנו נאבד כולנו, אבל אני רוצה לנסוע במסירות נפש, ואתה החזק דעתך", ותיכף נסע. ר' צבי לא רצה לסכן את נפש הבעש"ט, ולא הניחו לעשות כן. הם הוכרחו לשכור ספינה, ונכנסו לתוכה ביום ראשון של חול המועד פסח.

מיד קם רוח סערה, וטלטל את הספינה בלב ים בלא דרך שני ימים רצופים. ויצר להם מאד, ויחלו את פני ד' להושיעם.

ביום השלישי קמה הסערה לדממה, והספינה הגיעה לאי אחד. כל הנוסעים ירדו לראות את האי, והבעש"ט עם ר' צבי ובתו הלכו לטייל על האי. תעו ולא יכלו למצוא את הדרך אל הספינה. בתוך כך פגשו בהם גזלנים, אשר לא הבינו גם את לשונם, התנפלו עליהם, ואסרו אותם בעבותים, והתחילו להשחית את סכיניהם לשחטם. בינתיים הרגישו הגזלנים רעבון, והניחו את שבייהם אסורים בחבלים והם ישבו לאכול. אמר ר' צבי סופר להבעש"ט: "למה אדוני מחשה בעת כזאת? יעשה איזה דבר להצלתנו, כמנהגו תמיד!"

השיב לו הבעש"ט: "אינני יודע כעת שום דבר. ניטל ממגי כל הכח שלי. אולי אתה זוכר איזה דבר מאשר למדתי, הזכירני נא".

אמר ר' צבי: "גם אנכי אינני יודע וזוכר מאומה, זולת הא"ב הפשוט שאני זוכר".

צעק אליו הבעש"ט: "אם כן למה אתה מחשה? קרא לפני את הא"ב!" התחיל ר' צבי לקרוא בפגי הבעש"ט:

"אל"ף, ב"ת, גימ"ל, דלי"ת..." והבעש"ט עונה אחריו בקול ובהתלהבות עצומה, כדרכו בקודש תמיד, עד שהוחזר לו כל כחו כמאז.

פתאום נשמע קול פעמון ממלח אחד שבא לכאן עם חיילים, והחריד את הגזלנים. החיילים נתקו את השבויים ממאסר החבלים, ויקחו את הבעש"ט ובתו ור' צבי סופר לספינה, ויביאו אותם ביום שביעי של פסח לאיסטמבול. אז ראה הבעש"ט, כי מן השמים אין מניחים אותו לנסוע לאה"ק, ויסע משם בחזרה לביתו.

כשהרב הקדוש מוולידז'יק היה גומר לספר את המעשה, היה מסיים תמיד: ואותו המלח היה כמובן אליהו הנביא, זכור לטוב.

להמשיך בעסקים ולחזור לעשירות, השיב לו שאף אחד לא רוצה להשאילו, כי חייב להרבה אנשים שהלכו לו וכולם יודעים שמצבו קשה אמר לו הרבי אם כן אתה הגעת למצב "שאינו יודע לשאול" א"כ אני מברך אותך "את פתח לו" שיפתחו לך שערי שמים ולא תצטרך לבריות והתקיים ברכת הרבי ועד מהרה התהפך מזלו לטובה והתעשר שוב.

הקהה את שיניו

רשע בגמטריא 570 הסר ממנו את שניו שזה גמטריא 366 וישאר 204 כמנין צדיק.

(אלשיך הק')

כל דכפין ייתי ויכול

כל דצריך ייתי ויפסח, השתא הכא וכו'

יש להבין כפל הלשון וההמשך אחריו, ויש לפרש

עפ"י ההלכה שקרבן פסח נאכל על השוכב ולא כשהוא רעב שמא ישבור בו עצם והתורה אמרה ועצם לא תשברו בו

והטעם לזה כדי שיוזקו את העצמות לחוץ והמצרים יראו ששחטו את הטלה שהם עבדו ע"ל לטלה, ויראו שאין בו כח להציל את עצמו, ולכן קודם צריך לאכול סעודה מבשר אחר או חגיגה או שלמים ואח"כ לבסוף כשהוא כבר שבע יאכל קרבן פסח, וזה מ"ש "כל דכפין" - מי שרעב "ייתי ויכול" שיאכל לשוכב ואח"כ "כל דצריך ייתי ויפסח" יבא ויאכל מהקרבן פסח, אבל זה מובן בימין שבת המקדש היה קיים והיה חשש שישבור עצם בקרבן פסח אבל עכשיו שאין ביהמ"ק קיים ואנו אוכלים מצה אפיקומן זכר לקרבן פסח אז מדוע מקפידים לאכול אותו אחר הסעודה, הרי לא שייך ועצם לא תשברו בו, על זה עונה בעל

ההגדה בהמשך, השתא הכא, עכשיו אנו באמת בגלות אבל לשנה הבאה נהיה בארץ ישראל - בני חורין ויהיה לנו בית המקדש ואז שוב נאכל קרבן פסח, לכן צריך להתרגל גם עכשיו לאכול אותו על השוכב.

ויפסח

ר"ת וקודם חצות יאכל סעודת פסח

מה נשתנה וכו'

כוונת הדברים בפשטות, שהשאלות הם למה אנו עושים זכר גם לעבדות וגם לחירות, מצה זכר לעבדות - לחמא עניא - שאר ירקות - זכר לעבדות עניים שאין להם מה לאכול אוכלים ירקות, להטביל אוכל בכל מיני תיבולים, זה דרך עשירים וכן לשבת מסובין על כרים וכסתות זה ג"כ דרך עשירים, וא"כ מדוע נעשה זכרונות לעשירות, הרי אנו עכשיו עדיין בגלות, וע"ז בא בעל ההגדה ומסביר, היינו עבדים לפרעה ואח"כ יצאנו לחירות

ואם תשאל מה השמחה הזאת הרי אכתי עבדי אחשוורוש אנחנו, הרי גם עכשיו אנחנו בגלות,

נאמר ע"ז משל על יהודי פשוט עני ואביון שלא נשלח לתלמוד תורה או בית ספר ללמוד כי

אביו היה עני ולא היה לו כסף לשלם שכר לימוד לכן נשאר עם הארץ גדול ולא ידע לקרוא ולכתוב, ואח"כ נשא אשה וילדו לו בנים ובנות וזכה בלוטו בפרס כספי גדול ואז החליט, דבר ראשון אשלם למורה פרטי שילמד אותי כל מה שלימדו בבית ספר, ועזב את כל עסקיו וישב ולמד כל יום עד שנהיה תלמיד חכם ובקיא בכל הענינים, וכל שנה היה עושה מסיבה לכל המשפחה ביום הזה שזכה לפרס הגדול בלוטו, ואחרי שנים טובות שוב נתהפך הגלגל וירד מנכסיו, אבל כשהגיע היום הגדול בו זכה בכסף הגדול, המשיך לעשות מסיבה למשפחה, ושאלו אותו הקרובים מה הסיבה עכשיו לחגיגה הזאת הרי אתה שוב עני ואביון, ענה להם אמנם את הכסף שהיה לי, הלך ממני לצערי, אבל את הידע שלמדתי בזכות זה וכל החכמה שלימדו אותי, זה נשאר לתמיד, זה אי אפשר לאבד

כמ"ש דעה קניית מה חסרת, אבל דעה חסרת מה קניית,

וזה גם התשובה כאן, מה אנו עושים כליל הסדר סימנים של עשירים בני חורין, הרי אנו גם עכשיו בגלות, והתשובה - אנו באמת בגלות אבל מה שקיבלנו כשיצאנו מגלות מצרים וזה התורה הקדושה כמ"ש בהוציאך את העם ממצרים, תעבדו את האלוקים על ההר הזה - הרי סיני - זה נשאר לנו לעד וזה ליל הסדר, שבתאריך זה יצאנו ממצרים ונהיינו לעם סגולה, וה' מלווה אותנו גם בגלות כמ"ש עמו אנכי בצרה - אבל אחלצוה ואכבדהו, כולנו תקוה שלשנה הבאה בירושלים.

ליל הסדר

מדוע נקרא לילה זה בשם ליל הסדר?

ידוע שהתורה נלמדת בארבעה דרכים שהם ר"ת פדרס פשט רמז דרוש סוד, והיות ויש בנוסח ההגדה דברים גבוהים ורמים, שאין אדם בינוני מבין, כגון מ"ש מתחילה עובדי ע"ז היו אבותינו מה הטעם שמתחילים בגנות וכו' לכן יש לפרש הכל בדרכים אחרים דהיינו סוד או דרוש או רמז שהם ר"ת סדר ולכן נקרא ליל הסדר

קדש

הסבא משפולי זצ"ל לימד את המלמד של בנו את הרמז שבמלה קדש, כשהאבא שהוא הקב"ה בא מבית הכנסת כליל פסח וראה שם איך שבנוי שהם בגלות התנתקו מחיי החולין ומחשבת הגלות והצרות ובאו לביהכ"ס להתפלל על גאולתם צריך מיד לחדש את הקשר בינו ובין בני ישראל ולקדש אותם כדי שלא יישנו התינוקות, אנחנו בחינת תינוקות שלא נשקע בשינה ונשאל מה נשתנה הלילה הזה שהוא הגלות, מכל הגלויות, שכולם נגמרו יותר מהר מהגלות הזה שנמשך כל כך הרבה זמן, יותר מכל הגלויות שהיו לפני כן.

קדש ורחץ

לכאורה צריך להיות קודם ורחץ - שהאדם ירחץ עצמו מעבירות שבדו ואח"כ יכול להתקדש ולהתעלות, אלא י"ל שזה כאשר אדם מוזמן לבית המלך, צריך להתקדש ולהתקשט קודם וכך לבא אל המלך ומי שיבא בלבוש שק לא יתנו לו להכנס ואם נכנס בכל זאת, יבא על עונשו, אבל כאשר חבורת רוצחים רודפים אחריו והוא רץ לתוך ארמון המלך כדי להנצל מהם ודאי לא יענישו אותו, וכן כאן במצרים היו ישראל שקועים במ"ט שערי טומאה ועוד רגע היו נופלים בשער החמישים ואז כבר לא היו יכולים לצאת ולכן היה זה פקוח נפש להצילם, ואז בא קודם "קדש" ואח"כ ורחץ.

כרפס - יחץ

כרפס ר"ת כלל ראשון פה סגור, תסנן כל מה שאתה רוצה לומר, וגם אם ראתי שאתה מוכרח לומר - "יחץ" תחצה את דבריך ותקצר מאמרך כמש"כ במגלות רות ולקוצרים יאמר יברכך ה', וכן אומר הנביא "כל עמל האדם לפיהו", כל מה שהאדם צריך לעמול בחייו, הוא בגלל שלא שמר על פיו, וכמו שרמז הפסוק וכל כלי פתוח (הפה) אשר אין צמיד פתיל עליו (לא יודע לסגור פיו) טמא הוא, וכן נרמז במשנה "מצאו נעול בידוע שיש שם אדם, מצאו פתוח בידוע שאין שם אדם". אדם נקרא מי שיודע לשמור פיו עוד יש לומר שבעל ההגדה מלמד את האדם שבא להתקדש איך יעשה זאת, כרפס זה ירקות אם יש לך ירקות לאכול - יחץ, תחצה לשתיים ותתחלק עם השני שאין לו די צורכו.

מגיד

"צריך לומר ההגדה עד גאל ישראל" כלומר - צריך לבקש מה' ללא הרף שיוציאנו מהגלות המר הזה "עד גאל ישראל" עד שנראה בעינינו את הגאולה של עם ישראל, ונרמז במילים "וכאן הבן שואל" מבקש מהקב"ה על הגאולה.

מעשה ברבי אליעזר וכו'

יש להבין מה החידוש כאן האם צדיקים לא צריכים

לקיים מצות סיפור יציאת מצרים, ויש לומר כי כל אלו הנוכחים כאן לא עבדו אבותיהם במצרים, כי היו לוויים או כהנים שהם משבט לוי, או ר"ע שהיה בן גרים, והיינו חושבים שכיון שלא היו בשעבוד מצרים ולא סבלו שם לא יצטרכו לספר "עבדים היינו" לכן בא לומר שגם הם ספרו כל הלילה על הנסים שעשה ה' בהוציאם ממצרים. כל המרבה לספר, ר"ת כהנים ולויים.

הרי אני כבן שבעים שנה

כתוב בספרים שרבי אלעזר היה גלגול נשמה של שמואל הנביא וידוע ששמואל חי חמישים ושתים שנה, ורבי אלעזר בן עזריה היה בשעה שאמר זאת - בן שמונה עשרה שנה - אז נהיה לנשיא וא"כ החמישים ושתים שנה של שמואל, יחד עם שמונה עשרה שנה של ר"א זה שבעים 52+18=70 ולכן אמר הרי אני עכשיו כבן שבעים שנה יחד עם נשמת שמואל שנפטרה בגיל 52.

הגיע זמן קריאת שמע של שחרית

שחרית ר"ת חכם רשע תם שאינו יודע, יש חלק

מאנשים שאינם שומרים תורה ומצוות כי מחזיקים עצמם לחכמים ומבינים שעכשיו בתקופה הזאת נשתנו הדברים ולא שייך לומר להם תורה ישנה ויש שאינם שומרים תורה ומצוות כי הם סתם רשעים ויש שמרוב תמימותם אינם יודעים מה לעשות כי לא למדו וגם הוריהם לא היו מעוניינים במצוות ויש שרוצים ומקנאים בחרדים אבל מתביישים ולא יודעים אפילו את מי לשאול ומה לשאול. וכל הארבע דרגות האלו, אנחנו מצווים לקרב אותם תחת כנפי השכינה עד שיגיעו בעצמם לקבל עליהם עול מלכות שמים ובוה נקרב את הגאולה.

וזה הקשר בין השלוש קטעים אלו:

קטע א מעשה וכו' הגיע זמן קר"ש של שחרית שהם ר"ת של ארבעת הבנים

קטע ב 'מעשה בר"א - כל ימי חיך להביא לימות המשיח דע לך תפקידך בעולם הזה כל ימי חיך עלי אדמות להביא לימות המשיח לעשות פעולות לקרב את המשיח, ואיך?

א מעשה אויף פסח

קטע ג' כנגד ארבעה בנים דברה תורה, לקרב תחת כנפי השכינה, את כל הארבע סוגים - חנוך לנער ע"פ דרכו.

והיא שעמדה

והיא ר"ת ו' מרמו על ששה סדרי משנה

ה' מרמז על חמשה חומשי תורה

י' מרמז על עשרת הדברות

א' מרמז על אחד אלו קינו שבשמים ובארץ

אם נשמור ונקפיד על אלו הדברים אז נזכה שיעמוד לנו זכות אלו שאפילו שעומדים עלינו לכלותינו הקב"ה מצילנו מידם.

טוב לחסות בה' מבטוח בנדיבים

לפעמים אדם סומך על איזה קרוב משפחה או נדיב שיעזור לו ואח"כ מתאכזב כשרואה שאין בדעתם להיות לו לעזרה, אבל הקב"ה יודע עתידו מביא לו את הישועה ממי שחשב שאין לו ממנו עזרה, כבן אדם שאין לו - תשועה, יכול לבא ישועה א"י.

על כסאו והכומרים והשרים לימינו ולשמאלו. שאל המלך: "האמת הדבר, שהעזת לשלח יד בנברשת שהתנוססה ממעל לפסל המקודש לנו?"

ניגש היהודי, ואמר: הנני לספר לפניך דברים כהויתן. עד כה נמנית עם עשירי הקהילה היהודית, ולפתע נהפך עלי הגלגל ונעשיתי עני מרוד, והנה הגיע חג הפסח ולא היה לי מאומה מצרכי התג, בקשתי ליטול את נפשי בכפי, אבל אסור לנו להתאבד, על כן התלכתי לצאת אל המדבר, ומה שיהיה יהיה. כאשר עברתי ברחוב הנוצרים ראיתי שהכנסיה פתוחה, ההלכתי לכנס בתוכה, וחשבתי לעצמי: אם ימצאני שם יהרגוני, והלא בכך חפצתי, ואם לא יתפסוני, אגש עד לפסל ואתנתן לפניו שמזלי יזרח כבתילה, אולי יענה לי, כי "חשבתני" בלבי, אם רבבות נוצרים עובדים לפסל ובתוכם המלך עצמו הרי יש בו משהו, והם נוכחו לבטח לדעת שהוא מומלא כל משאלותיהם.

נכנסתי לכנסיה ולא מצאתי בה אדם, נגשתי עד לפסל, ופחדו נפל עלי, מרוב רעד לא יכולתי לדבר דבר, רק בכיתי בכי רב, והתייפחתי כילד קטן, אבל הפסל ידע מעצמו מה מעיק על לבי, ולפתע שמעתי את "קולו" עולה באזני: "בני, למה תבכה ולמה ירע לבבך? קום וקח לך את הנברשת המשתלשלת מן התקרה התך אותה למטולי זהב ותתעשר עושר רב!"

לקחתי כסא ועליתי עליו כדי ליטול את הנברשת, אבל עבר בי רעד ולא יכולתי לשלח יד אל המנורה. כאשר "ראה" זאת הפסל, "התנשא" על קצות אצבעותיו, "הושיט" ידו, הוריד את המנורה ומסרה לי, "באמרנו": "לך לשלום!" נטלתי את המנורה והלכתי לצורך להתין אותה כאשר נצטויתי, מטול זהב את מוכרתי לצרכי החג והואר מצויים עמי בביתי.

ועתה, הנה ספרתי לפניך את כל אשר אירע, ואם תצוה אביא לכהן את כל המטולים המצויים עמי בבית, ואתה המלך כל אשר תרצה לעשות עמי עשה כי אני עומד מוכן לפניך, אתה הסכין ואני הבשר!"

השפילו כל הכומרים והשרים את עיניהם במבוכה, וגם המלך נותר בלא מילים, הוא פנה אל הכומרים ואמר בלחש: "מה נעשה? אין לנו ברירה רק להצדיק את דבריו, כי אם נאמר לו: שקר אתה דובר הפסל אינו מדבר ואינו זז ממקומו, הרי יאמרו לנו: היהודי נתן כבוד לפסל ואמר שהוא זז ומדבר, ועובדי הפסל אומרים עליו שהוא אבן דומם, פה לו ולא ידבר, עינים לו ולא יראה, אזנים לו ולא ישמע, רגלים לו ולא יהלך, ידיים לו ולא יניעם!"

ויאמרו למלך "כן תעשה כאשר דברת, תפסור אותו שיתלך מכאן חיש מהר!", אמר לו המלך "לך לשלום, אין עליך שום תביעה" וצוה שלשה מאנשי המשמר ללוותו לביתו ולשמרו מן ההמון. יצא היהודי מארמון המלך שש ושמה, והשומרים מגוננים עליו מכל עבר. קראו המוני הגוים: "מה נגזר עליו?" ענו השומרים "הוא יצא זכאי כאשר עיניכם רואות!" שאלו כולם, "כיצד זה זכוהו?" כבשו השומרים את עיניהם בקרקע ואמרו "איננו יודעים...", כאשר ראו זאת ההמון, השליכו האנשים איש את משאו והתפזרו במורת רוח, והרחוב מלא עצים, קוצים ומקלות, וכל אחד פנה לדרכו בקומה כפופה ובראש שחוח.

כשהגיע היהודי לביתו, מצא בו את כל קרוביו יושבים ומתאבלים עליו, כי היו בטוחים שנשרף, כראותם אותו, נהפך אצלם לששון, שאלוהו "איך באת לשלום?". ענה האיש ואמר: "אלקינו שבשמים אדון השלום הוא שהביאני לשלום, ועשה לי נס כאשר עשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה!"

ובמעשה זה שהיה, יבוארו הפסוקים שלפנינו "עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם", והואיל וזה מעשה ידי אדם, הרי הגוים יודעים בעצמם, כי "פה להם ולא ידברו, עינים להם ולא יראו, אזנים להם ולא ישמעו, ידיהם ולא ימישון, רגליהם ולא יהלכו". אבל כאשר היהודי אמר, שהפסל דיבר וזז, לא העיזו להכחישו, וכמו שנאמר, "לא יהגו בגרונם" לומר שהפסל אינו מדבר ואינו רואה, ולא אמרו לו: שקר אתה דובר. "אלא" כמזהם יהיו עושיהם", הם שתקו לפניו כמו הפסל שלהם, וכבשו עיניהם בקרקע כמו עיני הפסל שאינן רואות, ורפו ידיהם מלהענישו כמו ידי הפסל הקפואות...

מעשה שהיה במלכות ספרד בטרם גרוש היהודים ממנה, בין המוני היהודים תושבי עיר הבירה היה יהודי עשיר, נגיד ובעל בעמיו, שנהפך עליו הגלגל והוא הפסיד את כל כספו עד שלא נשארה אצלו פרוטה שחוקה.

חג הפסח קרב ובא, ואין בידו לקנות את צרכי החג, והחנוני והאופה והקצב ממאנים ליתן לו בהקפה, ותובעים ממנו את פרעון חובותיו. היתה נפשו מורה עליו על שהחג מתקרב וביתו ריקם.

ערב חג הפסח הגיע קיים האיש את ביעור החמץ בהידור רב פירור לחם לא נשאר בביתו אבל מצה ויין חזרת וכרפס לא היו לו, ואיש לא נאות להלוות לו.

ברוב יאושו החליט לצאת מן העיר וללכת למדבר, אולי ימצאו אותו שודדי דרכים ויהרגוהו, כי נוח לו למות מאשר לראות את ילדיו הרעבים בליל התקדש החג, הוא ידע שהמאבד עצמו לדעת אין לו חלק לעולם הבא, אבל יחל בלבו שיפול ביד לסטים ויהרג על ידם.

יצא האיש משכונת היהודים ונכנס אל רחוב הנוצרים בדרכו לצאת מן העיר, לפתע ראה למולו את הכנסיה הנוצרית הגדולה, ודלתותיה פתוחות. חשב לעצמו "מדוע אלך אל חמוץ לעיר, ואקוה שימצאוני לסטים ואולי לא אתקל בהם, ויתכן שלא יהרגוני - אכנס לכנסיה השומרים יתפסוני ולבטח יאשימוני בחילול תפילתם ויהרגוני."

נכנס אל האולם, המקום היה רק מאדס ואפלולית שררה בו, בקדמת האולם עמד פסל זהב העבודה וזה ומעליו נברשת זהב המשתלשלת מן התקרה גרה האיש כסא גבוה עמד עליו והוריד את הנברשת, אמר: "אם ימצאוני יהרגוני מה טוב, אם לא יתפסוני עוד יותר טוב". החביא את הנברשת מתחת לגלימתו, יצא מן הכנסיה ואיש לא עצרו.

שם האיש פניו אל צורך יהודי זקן וחרש, ובקש ממנו להתין בעבורו את המנורה, הוא התין אותה לחמש עשרה מטילי זהב, מכר אחד מהם וקנה בדמיו את כל צרכי החג בהרוחה רבה, רכש מלבושי כבוד לו ולכל בני משפחתו ופרע את חובותיו לחנוני לקצב ולאופה, אז הלך לבית הכנסת שמח וטוב לב, ובשובו לביתו חגג את ליל הסדר בשמחה שאין דוגמתה.

למחרת בבקר הגיעו הכומרים אל הכנסיה ונבוכו בראותם שמנורת הזהב נעלמה, כלילמתם ובזאת היו ללא נשוא: כיצד יתכן שהפסל הניח לשדוד את האוצר ולא מנע את בעדו... סחו הכומרים את הדבר למלך. הוא כנס את שריו וחכמיו, והכל החליטו פה אחד שאי אפשר לחשוך בנוצרי ששלח יד בעבודה זרה שלו ודאי עשה זאת יהודי, שלח המלך לראשי הקהילה היהודיים את דבר הגניבה, ואמר: אין לי ספק בדבר שיהודו עוול זאת וחלל את קדשינו, ועתה או שתסגירו לידי את הגנב או שאהרוג את כל היהודים ואשלח את כל חפצם, עליכם להחליט את הדבר עד למחר!

החג נהפך לראשי הקהל ליום אבל נורא. הם כנסו את כל יהודי העיר לבית הכנסת להתענות ולומר סליחות בבכיה, בין הנאספים היה גם אותו יהודי והצורך, הצורך שהיה חרש לא הבין על מה המהומה, אבל היהודי שידע כי הגזירה בגללו, ניגש אל ראש הקהל ואמר: "למה תבכו ומדוע תשביתו את שמחת החג, אני לקחתי את המנורה התכתי אותה ועשיתי ממנו מטילי זהב, אמרו למלך שמצאתם את הגנב ותנצלו מן הגזירה!", נחרדו השומעים וקראו: "ואתה מה יאה עליך?", אמר להם "לי אל תדאגו, אלקינו שבשמים, כל אשר חפץ יעשה, הוא כבר עשה ניסים לאבותינו בימים ההם ויעשה ניסים גם בזמן הזה."

מהרו היהודים ובשרו למלך שהגנב נמצא, וכל העיר געשה ורעשה. השרים והכומרים נקבצו ובאו לארמון המלך לשבת בדינו, והמון הגוים התכונן למיתתו בשריפה בכרך שלפני הארמון, הכל נהרו לשם, זה סוחב אגודת עצים וזה נושא ערימת קוצים, להשליכם אל תוך המדורה כדי להגדיל וללבות את האש. היו שנשאו עמם עצים עבים כדי לדוש בהם אפרו של היהודי לאחר שרפת, לבל ישאר ממנו שריד וזכר.

באה פלוגת שומרים לאסור את היהודי ולהביאו לארמון המלך. המלך ישב